

NACRT IV. NACIONALNOG IZVJEŠĆA O PROVEDBI AARHUŠKE KONVENCIJE ZA RAZDOBLJE OD 2014. – 2016. GODINE
Izvješće sa e-savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, od 9. studenoga do 9. prosinca 2016.

Predlagatelj	Prijedlog, komentar	Članak	Prihvaćen je (DA/NE)	Obrazloženje neprihvatanja
Lana Ofak	<p>U postupku koji se vodio protiv Austrije - ACCC/C/2011/63, Odbor nadležan za praćenje provedbe Aarhuške konvencije (Aarhus Convention Compliance Committee), utvrdio je da Austrija nije usklađena s čl. 9. st. 3. Konvencije iz razloga što pripadnici javnosti, što uključuje i udruge za zaštitu okoliša, nemaju mogućnost pristupa pravosuđu kada se radi o prekršajnim postupcima i kaznenim postupcima koji se vode zbog povreda zakona koji se odnose na okoliš i prirodu. Zbog uske definicije tko može biti stranka u postupku (prekršajnom odnosno kaznenom), udruge ne mogu sudjelovati u tim postupcima kada se radi o povredi zakona koji se odnose na okoliš jer ne potpadaju pod pojam "žrtve" niti se smatra da imaju pravni interes u ime prirode, bioraznolikosti, biljnih i životinjskih vrsta, čak ni ako su ciljevi udruge vezani za zaštitu okoliša i prirode. Jednako vrijedi i za Hrvatsku. Udruge u Hrvatskoj, vezano za povrede zakona koji se odnose na okoliš i prirodu, osim što nemaju pristup prekršajnim postupcima i kaznenim postupcima, nemaju ni mogućnost sudjelovanja u inspekcijskim postupcima izuzev prava da podnesu prijavu i prava da na tu prijavu dobiju odgovor. Udruge se ne smatraju strankama u tim postupcima i nemaju nikakva procesna prava sudjelovanja u tim postupcima, a koja bi trebale imati sukladno čl. 9. st. 3. Aarhuške konvencije, što pokazuje odluka Odbora u predmetu ACCC/C/2011/63. Odredba čl. 169. Zakona o zaštiti okoliša koja se citira u hrvatskom Izvješću je nedostatna za usklađenost s Aarhuškom konvencijom, a također je neprimjenjiva u praksi te je protivna čl. 9. st. 3. Aarhuške konvencije jer: 1) udugama za zaštitu okoliša je nemoguće pozvati se na taj članak, budući da se on izrijeком odnosi samo na osobe iz čl. 167. st. 1. tj. na fizičke i pravne osobe koje zbog lokacije zahvata i /ili zbog prirode i utjecaja zahvata mogu, u skladu sa zakonom, dokazati da im</p>	članak 9.	NE	<p>Pravo zaštite okoliša i zdravlja ljudi nije isključivo pravo udruga zaštite okoliša koje su se za tu svrhu registrirale, već je to uloga cijele Vlade Republike Hrvatske i njenih ministarstava kao i drugih tijela javne vlasti što propisuju relevantni zakoni i uredbe. Zaštita okoliša za održivi razvoj je koncept koji prožima brojnu legislativu u Hrvatskoj, koja se razvija sukladno znanstvenim spoznajama i mogućnošću definiranja jednoznačnih kriterija zaštite okoliša.</p>

	<p>je narušeno pravo; 2) kod povrede zakona koji se odnose na okoliš i prirodu vrlo često je teško dokazati narušavanje prava budući da će posljedice za život i zdravlje ljudi često nastupiti tek nakon nekoliko godina onečišćavanja okoliša. Uostalom, zašto bi se za podnošenje tužbe moralo dokazivati narušavanje prava ljudi? Zašto interes zaštite okoliša i prirode ne bi mogao biti dovoljan? Aarhuška konvencija ne sadrži takav uvjet da se mora dokazati narušavanje prava (v. čl. 9. st. 3.), a osobito se taj uvjet ne smije odnositi na udruge za zaštitu okoliša koje sukladno svojim statutima djeluju, ne samo u interesu zaštite prava ljudi, već i u interesu zaštite okoliša, prirode, bioraznolikosti... samih po sebi.</p>			
	<p>U odgovoru na članak 9., gdje se navodi da su "Odredbe o pristupu pravosuđu sadržane su i u Zakonu o upravnim sporovima (NN 20/10, 143/12 i 152/14; u daljnjem tekstu ZUS)", nedostaje bitna informacija da je Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj Odluci broj: U-I-2753/2012 i dr. od 27. rujna 2016. ukinuo odredbu članka 79. Zakona o upravnim sporovima koja se odnosi na podmirivanje troškova. Neizvjesna je situacija kako će hrvatski zakonodavac urediti pitanje troškova upravnog spora i hoće li to učiniti na način koji će biti u skladu s Aarhuškom konvencijom. Prema stajalištu Odbora nadležnog za praćenje provedbe Aarhuške konvencije (Aarhus Convention Compliance Committee), vrlo je nepravedno naplaćivati cjelokupne troškove spora strankama koje u sporu nisu uspjele, a koje su sporove pokrenule u prvom redu zbog zaštite okoliša kao javnog interesa (v. primjerice odluku u predmetu ACCC/C/2008/27). Ova okolnost se mora uzeti u obzir prilikom usklađivanja Zakona o upravnim sporovima s Odlukom Ustavnog suda.</p>	članak 9.	DA	
Zelena Istra	<p>Komentar na čl. 3.(e): u pogledu stavka 8, mjere poduzete kako bi se osiguralo da osobe koje ostvaruju svoja prava sukladno Konvenciji ne budu kažnjene, gonjene ili uznemiravane. Odgovor MZOIP u Izvještaju: Ovo je pravo osigurano kroz ustavno načelo zakonitosti iz čl. 16. Ustava RH (NN 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/00, 124/00 – pročišćeni tekst, 28/01, 41/01 – pročišćeni tekst, 55/01 – ispravak, 76/10, NN 85/10-pročišćeni tekst i 5/14, u daljnjem tekstu: Ustav)) te načela prava na žalbu iz čl. 18. Ustava. Ovako MZOIP u</p>	članak 3	NE	<p>Izvješće se piše u skladu sa smjernicama: treba voditi računa o razmjernosti teksta odgovora po pitanjima i o ukupnoj količini riječi (13.000).</p>

Izvještaju opisuje "prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 3 navedenih iznad": Predstavnicima OCD smatraju da je članak 171. ZOZO-a protivan članku 3. st. 8. Aarhuške konvencije jer ovakva zakonska odredba dovodi u neizvjestan i neravnopravan položaj osobe koje se žele koristiti zajamčenim pravom na pristup pravosuđu. Također su mišljenja da je članak 253. ZOZO-a protivan članku 9. st. 3. i 4. Aarhuške konvencije glede troškova postupaka koji moraju biti pravični, jednakopravni i ne pretjerano skupi. Komentar udruga Zelenog foruma: Držimo da je opis prepreka preštur da bi bio jasan čitatelju pa dajemo cjeloviti opis zakonske prepreke u ostvarivanju prava koje proizlazi iz članka 3. Aarhuške (argument da Izvještaj ima ograničenje u pogledu količine dopuštenih znakova ne stoji jer se mogu skratiti dijelovi gdje se navode minorne stvari poput opisa projekata koje provodi MZOIE) : Članak 171. Zakona o zaštiti okoliša („Ako pojedini akt tijela javne vlasti nije pravomoćan jer je podnesen zahtjev sukladno članku 169. ovoga Zakona, nositelj zahvata, odnosno operater ili druga pravna i fizička osoba, na koju se taj akt odnosi, zbog toga odluči pričekati pravomoćnost akta, u slučaju da se utvrdi da je podnositelj zahtjeva zlorabio svoje pravo prema odredbama ovoga Zakona, nositelj zahvata odnosno operater ili druga pravna i fizička osoba imaju pravo tražiti naknadu obične štete i izmakle koristi od osobe koja je podnijela zahtjev.“) protivan je članku 3. st. 8. Aarhuške konvencije. Ovakva zakonska odredba dovodi u neizvjestan i neravnopravan položaj osobe koje se žele koristiti zajamčenim pravom na pristup pravosuđu. Formulacija „u slučaju da se utvrdi da je podnositelj zahtjeva zlorabio svoje pravo prema odredbama ovoga Zakona“ može lako postati temelj za arbitrarno postupanje. Odredba je nejasna te ne pruža nikakve smjernice o tome što znači zloupotrijebiti pravo na podnošenje tužbe u upravnom sporu, kao pravo koje je Ustavom zajamčeno. U slučaju da je potrebno zaštititi interese investitora smatramo da dovoljnu zaštitu pružaju opća pravila obveznog prava o zabrani prouzročenja štete. Odredbom članka 171. favorizira se investitora jer se njemu dopušta da samovoljno odluči pričekati s gradnjom/obavljanjem djelatnosti do pravomoćnosti rješenja (pravomoćne odluke suda o sporu). Temeljem Zakona o upravnim sporovima upravni sud je ovlašten odlučiti o odgovornom učinku tužbe

	<p>ili izdavanju privremenih mjera u okviru upravnog spora koji se vodi protiv akta javnopravnog tijela. To ne smije biti prepušteno na volju investitoru (nositelju zahvata, operateru), jer se time stvara nejednaki položaj stranaka u sporu što također dovodi do nepravilnosti postupka (protivno članku 29. stavku 1. Ustava RH). Investitor može pričekati s gradnjom/obavljanjem djelatnosti i iz drugih motiva, primjerice zbog trenutnog nedostatka sredstava. Investitori (nositelji zahvata, operateri) i osobe koje obavljaju djelatnosti koje mogu imati značajne učinke na okoliš, a također i država odnosno „javna poduzeća“ (kada se javljaju u ulozi nositelja zahvata), mogu se odredbom članka 171. koristiti za zastrašivanje javnosti. To je protivno članku 3. stavku 8. Aarhuške konvencije. Konvencija nalaže da osobe koje preuzimaju rizik i zahtijevaju da se poštuju pravna pravila za zaštitu okoliša moraju biti zaštićene od različitih oblika odmazde (primjedbe pravnih stručnjaka s Katedre za upravno pravo zagrebačkog Pravnog fakulteta, svibanj 2015.) Čl. 253. Zakona o zaštiti okoliša protivan je članku 9. st. 3. i 4. Aarhuške konvencije. - . Odredba čl. 253. st. 4. o snošenju troškova inspekcijskog nadzora protivna i čl. 9. st. 3. i 4. Aarhuške konvencije koji jamče da postupci kontrole zakonitosti radnji i propuštanja radnji privatnih osoba i tijela javne vlasti koja su u suprotnosti s odredbama prava okoliša moraju biti pravični, jednakopravni i ne pretjerano skupi. U predmetu koji se vodio protiv Ujedinjenog Kraljevstva pred Odborom za praćenje provedbe Aarhuške konvencije (predmet: ACCC/C/2008/27) utvrđeno je da je Ujedinjeno Kraljevstvo povrijedilo čl. 9. st. 4. Aarhuške konvencije. Odbor je smatrao da pravičnost, u slučajevima u kojim pripadnik javnosti pokrene neki postupak zbog brige za okoliš u javnom interesu (a ne u privatnom) podrazumijeva da se javni interes mora uzeti u obzir prilikom raspoređivanja troškova tog postupka. Bilo bi protivno jamstvu pravičnosti postupka da pojedinac, pa čak i ako se u inspekcijskom postupku utvrdi da nije došlo do povrede propisa, mora sam u potpunosti snositi troškove postupka koji je pokrenut ne radi zaštite njegova osobnog i pojedinačnog interesa, nego radi zaštite interesa o kojem su se uostalom svi temeljem čl. 70. st. 3. Ustava RH dužni skrbiti.</p>			
	<p>Komentar udruga Zelenog foruma na članak 3.(d).: (iii) mjere poduzete na nacionalnoj razini kako bi se omogućilo sudjelovanje</p>	<p>članak 3.</p>	<p>DA</p>	

	<p>javnosti u međunarodnim forumima (npr. poziv članovima organizacija civilnog društva/udruga da budu dio delegacije Stranke u međunarodnim pregovorima iz područja okoliša ili uključivanje organizacija civilnog društva/udruga u izradi službenog stava Stranke u takvim pregovorima), kao i na kojoj je razini pristup informacijama osiguran</p> <p>Komentar Zelenog foruma: Udruge se gotovo nikada ne pozivaju da budu članice hrvatske delegacije u međunarodnim sporazumima i ne uključuju se u izradu službenog stava RH u tim pregovorima</p>			
	<p>Komentar udruga Zelenog foruma na sljedeću izjavu iz Izvješća : "Obrazovanje o okolišu ima važno mjesto u Hrvatskom obrazovnom kurikulumu" Obrazovanje o okolišu se u Hrvatskom obrazovnom kurikulumu kao međupredmetna tema provlači u svim predmetima od biologije i prirode do povijesti, geografije i hrvatskog jezika. Budući da se radi samo o međupredmetnoj temi, nije zaseban predmet i pa se ne može reći da ima važno mjesto u hrvatskom obrazovnom kurikulumu. Obrada tema vezanih uz okoliš ovisi o dobroj volji učitelja. Obzirom na količinu gradiva koju profesori moraju obraditi s učenicima tijekom onih "bitnijih" predmeta, jako se malo pažnje posvećuje obrazovanju o okolišu. To se trebalo promijeniti novim kurikulumom u kojem je jedna od 6 komponenti / ciljeva bio i ekologija i održivi razvoj, ali je kurikularna reforma obustavljena. Osim toga, jačanje kapaciteta odgojitelja/ica, učitelja/ica i nastavnika/ica se čini kao jedan od najvećih izazova u provedbi obrazovanja za održivi razvitak. U Akcijskom planu za obrazovanje za održivi razvitak stoji i da "u razvitku obrazovnih programa i kompetencija ključno je i postojanje sredstava i didaktičkih materijala, kojih u Hrvatskoj iz različitih razloga nedostaje". Stoga bi trebalo poticati barem nastavno obrazovanje o okolišu i održivom razvoju općenito koje pružaju udruge, što se u praksi ne događa. Naime, Ministarstvo zaštite okoliša već dugo ne financira projekte udruga (a kada je to i činilo, prioritet su u posljednjim natjecanjima bile udruge branitelja domovinskog rata s njihovim programima zaštite okoliša), Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost postavlja uvjete natječaja koji nisu prikladni za udruge (postoje i</p>	<p>članak 3.</p>	<p>Djelomično</p>	<p>Obrazovanje o okolišu može sigurno biti bolje u Hrvatskoj te je to u nadležnosti različitih dionika koji svaki sa svoje strane trebaju dati doprinos i koristiti moderne alate komunikacije.</p> <p>Ministarstvo zaštite okoliša i energetike daje svoj doprinos koristeći neformalne kanale komunikacije radi osvješćivanja školske djece i profesora o temama iz nadležnosti poput zaštite ozonskog sloja (brošure, radionice, obilježavanje dana, dodjela nagrada učenicima i dr.).</p> <p>Pored toga je Ministarstvo u 2016.g. dodijelilo nacionalnu nagradu i priznanja najboljim profesorima za doprinos razvoju sustava zaštite okoliša i održivog razvoja u odgojno-obrazovnom procesu.</p> <p>Ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša je još prije šest godina delegiralo Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost poslove financiranja projekata OCD, koji su u skladu s prioritarnim ciljevima zaštite okoliša. Ovime su se optimizirali procesi središnjih tijela nadležnih za zaštitu okoliša.</p>

	brojne druge poteškoće na koje godinama ukazuju udruge, ali bez ikakvog rezultata).			
	Komentar udruga Zelenog foruma na članak 3. Problemi u provedbi prava na pristup informacijama: Premda su tijela javne vlasti uglavnom upoznata s pravima koja proizlaze iz ZPPI-ja, ta se prava učestalo krše, naročito zbog toga što se u praksi ne primjenjuju zakonom predviđene sankcije za prekršitelje. Najčešći oblici kršenja su kašnjenje u odnosu na zakonom predviđeni rok za davanje informacije, pružanje nepotpune informacije, pozivanje na izuzetke od prava na informaciju bez prethodno obavljenog testa razmjernosti u odnosu na javni interes, pozivanje na uvid u informaciju umjesto na dostavljanje informacije u traženom obliku itd.	članak 3.	DA	Prema izvješću o provedbi ZPPI-ja kojeg je Povjerenik za informiranje podnio Hrvatskom saboru vidi se da je bilo žalbi na nepravilnosti glede šutnje uprave i dr.
	Komentari Zelenog foruma na članak 4. - PRISTUP INFORMACIJAMA MZOIE u Izvještaju navodi: U odnosu na odredbe ZPPI-ja, rok omogućavanja pristupa informacijama prema ZOZO-u nije određen, odnosno propisano je kako će tijela javne vlasti koja posjeduju informacije o okolišu, ili na koje se informacija o okolišu odnosi, omogućiti pristup informacijama u najkraćem mogućem roku. Sukladno ZPPI-ju, na temelju zahtjeva za pristup informaciji tijelo javne vlasti će odlučiti najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva, a u određenim zakonom propisanim slučajevima taj se rok može produžiti za dodatnih 15 dana....Tako ZPPI (čl. 16.) propisuje da je tijelo javne vlasti nadležno za postupanje po zahtjevu za pristup informacijama dužno, prije donošenja odluke provesti test razmjernosti i javnog interesa. ... Komentari Zelenog foruma: Na ovoj se poveznici nalaze Izvještaji Povjerenika za informacije o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama http://www.pristupinfo.hr/dokumenti-i-publikacije/ U Izvještaju za 2015. opisane su prepreke u realizaciji tog prava pa izdvajamo neke: "Ukupna razina transparentnosti i otvorenosti još nije zadovoljavajuća. Osobito su značajna odstupanja uočena na razini lokalne i područne (regionalne) samouprave, dijela pravnih osoba s javnim ovlastima te trgovačkih društava u većinskom javnom vlasništvu, iako i među njima postoje primjeri dobre prakse u provedbi Zakona. Na svim razinama i u svim skupinama tijela uočene su nepravilnosti u postupanju sa zahtjevima građana, osobito u	članak 4.	DA	

	<p>pogledu poštivanja rokova i načina odlučivanja o zahtjevima, čemu svjedoči i činjenica da na svakih 10 zakonitih rješenja dolazi 17,2 nezakonita rješenja, što je pogoršanje u odnosu na prošlu godinu kada je taj odnos bio 10 naprema 12. Osobito je zabrinjavajuće ignoriranje zahtjeva građana za pristupu informacijama, s obzirom da se dvije trećine žalbi Povjereniku upućuje upravo iz tog razloga. Ipak, najkritičniji elementi provedbe Zakona odnose se na izrazito slabu provedbu savjetovanja s javnošću , osobito na lokalnoj razini i od strane ustanova i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima, kao i slabo poznavanje obveza vezanih uz omogućavanje ponovne uporabe informacija (otvorenih podataka) te time i provedbe dijela Zakona kojim je preuzeta europska pravna stečevina. Stoga se naponi moraju usmjeriti primarno na nastavak jačanja kapaciteta tijela javne vlasti na svim razinama za provedbu Zakona, uključujući usvajanje vrijednosti transparentnosti I otvorenosti u svakodnevnom radu i postupanju te razvijanje znanja I vještina za efikasno postupanje po zahtjevima, te osobiti poticanje proaktivne objave informacija, savjetovanja s javnošću i ponovne uporabe informacija. “ "Iz postupanja po žalbama, a s obzirom na 64,42% žalbi zbog šutnje uprave vidljivo je da tijela javne vlasti i nadalje u dvije trećine slučajeva ne odgovaraju na zahtjeve korisnika, što je uglavnom podjednako razini iz prethodne godine te proizlazi da je udio žalbi zbog šutnje uprave relativno konstantan i u razdoblju 2011.-2015. I kreće se između 60 i 66%. Drugi alarmantan podatak jest pokazatelj iz rada po žalbama da tijela javne vlasti u znatnoj mjeri odbijaju ili odbacuju zahtjeve iz pogrešnih ili na zakonu neutemeljenih razloga odnosno na temelju nepravilno provedenog postupka. Tijela javne vlasti češće griješe nego što postupaju u skladu sa Zakonom, odnosno na svakih 10 zakonitih i pravilnih rješenja donesu i 17,2 nezakonite i nepravilne odluke, što je pogoršanje u odnosu na 2014., kada je taj omjer iznosio 10:12,6. "</p>			
	<p>Navedite važne adrese web stranica, ako su dostupne: Odgovor MZOIE u Izveštaju : http://puo.mzoip.hr/ Komentar: Potrebno je dodati i stranicu http://aarhus.zelena-istra.hr/</p>	<p>članak 6.</p>	<p>DA</p>	
	<p>Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 6. Komentari Zelenog foruma: Praksa je pokazala</p>	<p>članak 6.</p>	<p>DA</p>	

da se u slučaju kada povjerenstvo zatraži izmjenu ili dopunu studije, izmijenjeni tekst studije nije dostupan javnosti jer ne postoji obaveza njegovog objavljivanja. Time je javnosti onemogućen uvid u sve informacije. Također se ne objavljuju ni mišljenja posebnih tijela u postupku, koja također mogu biti vrlo važna za sudjelovanje u postupku procjene utjecaja na okoliš. Potrebno je uvesti obavezu objavljivanja mišljenja tijela određenih posebnim propisima koja su dana u postupku čim su dostupne i to na istim mjestima na kojima se objavljuju svi dokumenti vezani uz postupak kako bi javnost imala uvid u cjelokupni spis i mogla se uključiti u postupak savjetovanja s potpunom informacijom. Ta obaveza stoji i u točki 104. Preporuka iz Maastrichta: “All information relevant to the decision-making should be made available for examination by the public concerned: a) As soon as it becomes available to the public authorities, at whatever stage in the decision-making procedure that may be”. Potrebno je uvesti obavezu objavljivanja izmijenjenih studija utjecaja na istim mjestima na kojima se objavljuju svi dokumenti vezani uz postupak kako bi javnost imala uvid u cjelokupni spis i mogla se uključiti u postupak savjetovanja s potpunom informacijom te kako bi se rješenja nadležnih tijela u postupku PUO mogla uspoređivati s mjerama zaštite iz studije utjecaja na okoliš. Osim toga, U mnogim zemljama EU davno je uvedena praksa učinkovitijeg informiranja javnosti u postupcima PUO. Tako, na primjer, u Ujedinjenim kraljevstvu i Estoniji postoji obaveza da se informacije u postupku PUO objavljuju ne samo na internetskim stranicama nadležnog tijela i lokalnim novinama (kao kod nas, što se pokazalo nedovoljno učinkovitim) već i na javnim mjestima u blizini zahvata (autobusne postaje, crkva, posjećene trgovine, knjižnice itd.) te, najvažnije, postoji obaveza direktnog pojedinačnog informiranja identificirane zainteresirane javnosti na kućnu adresu. Kad je informiranje javnosti o rješenju nadležnog tijela o prihvatljivosti zahvata za okoliš riječ, važeća Uredba o PUO predstavlja kršenje odredbi Aarhuške konvencije. Naime, prema važećem propisu rješenja se objavljuju samo na internetskim stranicama nadležnog tijela, a dobro je poznato da dobar dio stanovništva nema pristup internetu. Osim toga, javnost koje je sudjelovala u postupku davanjem mišljenja mora imati pravovremenu informaciju o rješenju kako bi ga imala mogućnost

osporavati putem žalbi ili tužbi. Stoga je za javnost koje se uključila u postupak treba obavještavati dostavljanjem informacije na kućnu adresu, što je u prošlosti bila praksa (prije Uredbe iz 2008.). Primjer: Zelena Istra dobila je presudu protiv MZOIP na Upravnom sudu u Rijeci, kojom je MZOIP naloženo da izda novo ispravljeno rješenje. Zelena Istra je mjesecima provjeravala interneteske stranice MZOIP u očekivanju objave rješenja kako ne bi izgubila pravo na tužbu u zakonskom roku. Tužiteljima bi rješenje moralo biti osobno dostavljeno jer imaju interes ponovo podnijeti tužbu npr. u slučaju da tuženik nije pravilno izvršio presudu Upravnog suda. Organizacije civilnog društva koje su se uključile u neki postupak PUO moraju mjesecima svakodnevno pretraživati stranice nadležnog tijela u potrazi za izdanim rješenjem (jer se rješenja ne dostavljaju na kućne ili email adrese pripadnika zainteresirane javnosti koji su se uključili u postupak) , koje se vrlo često ne objavljuje na istim stranicama na kojima su objavljeni i dokumenti za neki postupak procjene utjecaja na okoliš, gdje bi potraga bila najlogičnija. Tako je Istarska županija 2016. objavila rješenje o tome da nije potrebno provesti neki postupak PUO ne na stranicama gdje su objavljeni informacija o započetom postupku i elaborat zaštite okoliša već na vrlo skrovitom mjestu, koje, pretpostavljamo, obični građanin može teško ili nikako pronaći: nakon otvaranja glavne internetske stranice Istarske županije, potrebno je kliknuti 8 puta prije nego li se dođe do dokumenta: 1. USTROJSTVO; 2. UPRAVNA TIJELA; 3. UPRAVNI ODJEL ZA ODRŽIVI RAZVOJ; 4. ODSJEK ZA ZAŠTITU PRIRODE I OKOLIŠA; 5. IZVJEŠĆA I VAŽNI DOKUMENTI; 6. OPUO; 7. KONKRETNI ZAHVAT; 8. RJEŠENJE Osim toga, rješenja se obično objavljuju bez datuma objave tako da se ne zna otkad teče rok za žalbu ili tužbu). Na 5. Sastanku stranaka Aarhuške konvencije održanom u Nizozemskoj 2014. godine -ECE/MP.PP/2014/8 usvojene su Preporuke za sudjelovanje javnosti iz Maastrichta (puni naziv dokumenta The Maastricht Recommendations on Promoting Effective Public Participation in Decision-making in Environmental Matters). U točki 136. Preporuka (poglavlje Prompt notification and access to decision – article 6.paragraph 9) stoji da iz članka 6. stavka 9. Arhuške konvencije proizlazi obaveza obavještavanja javnosti o donesenoj

	<p>odluci ali i o svakoj promjeni nastaloj nakon naknadnog preispitivanja odluke više instance ili suda. To se znači da se presude ili drugostupanjska rješenja moraju objavljivati na istim mjestima na kojima su i objavljeni i dokument iza sudjelovanje u postupku. Dakle, rješenja u postupcima PUO moraju se javnosti koja se uključila u postupka dostavljati na kućnu ili email adresu kako bi joj se dala mogućnost osporavanja navedenog rješenja na višoj instanci ili na sudu. Osim toga, sukladno točki 143. Preporuka, informacija o mogućnostima žalbe/tužbe zainteresiranoj bi javnosti trebala biti dostavljena zajedno s odlukom. Kad je riječ o odobalnim zahvatima (plinska i naftna postrojenja), zakonodavac do sada nije posebno tretirao pravo zainteresirane / pogođene javnosti na uključivanja u postupak. Umjesto da postoji obaveza javne prezentacije i objave informacije na području pod najvećim direktnim utjecajem predloženih zahvata, prezentacije se obično održavaju u Zagrebu, što je u suprotnosti s Aarhuškom konvencijom jer otežava i onemogućava sudjelovanje pogođene ili zainteresirane javnosti u postupku.</p>			
	<p>(i) u pogledu stavka 9, mjere poduzete kako bi se osiguralo neposredno obavješćivanje javnosti o odluci u skladu s odgovarajućim postupcima; Komentari Zelenog foruma: Rješenja u postupcima PUO objavljuju se na teško dostupnim internetskim stranicama nadležnih tijela bez posebnih obavijesti pripadnicima javnosti koji su sudjelovali u postupcima. Budući da od datuma objave rješenja teče rok za žalbu, jasno je kako takva praksa znatno otežava zainteresiranoj javnosti žalbeni postupak odnosno osporavanje rješenja na sudu. Odgovori na primjedbe trebali bi biti slani na adrese osoba koje su uputile komentare zajedno s informacijom o mjestu i datumu objavljivanja rješenja.</p>	članak 6.	DA	
	<p>(h) u pogledu stavka 8, mjere poduzete kako bi se osiguralo da odluka uzima u obzir ishod sudjelovanja javnosti; Odgovor MZOIE u Izvještaju: ZOZO (čl. 162. – 166.) općenito propisuje prava i način sudjelovanja javnosti i zainteresirane javnosti tijekom izrade provedbenih propisa i/ili općeprihvaćenih pravno-obvezujućih normativnih instrumenata kao i u vezi sa strategijama i programima koji se odnose na okoliš. ZOZO također propisuje da se prijedlozi i</p>	članak 6.	DA	

	<p>mišljenja javnosti i rezultati prekograničnih konzultacija na nacrtu prijedloge strategija, plana i programa obavezno uzimaju u obzir kada se rade postupci SPUO i PUO (čl. 73., čl. 89.). Relevantan je čl. 21. UISJ-a, kao i čl. 19. ZGMO-a. Komentar Zelenog foruma: Praksa je pokazala da se sve primjedbe javnosti, bez obzira na argumente, uglavnom odbijaju. Tako se u javnosti stvorilo nepovjerenje u postupke bilo donošenja prostornih planova ili postupke procjene utjecaja na okoliš. Za studije o utjecaju na okoliš uvriježeno je mišljenje, proizašlo iz višegodišnje prakse, da uglavnom nastoje opravdati projekt a ne zaista procijeniti njegov utjecaj. Iz toga se razloga vrlo često događa, a nedavne presude Upravnog suda u korist organizacija za zaštitu okoliša su i potvrdile nezakonitost takvog postupanja, da se u studijama utjecaja na okoliš površno opisuju alternative zahvata.</p>			
	<p>g) u pogledu stavka 7, mjere poduzete kako bi se osiguralo da postupci sudjelovanja javnosti pruže javnosti mogućnosti da dostave sve primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koje smatra važnima za predloženu djelatnost; Odgovor MZOIE u Izvještaju: U okviru nacionalnog portala e-Savjetovanje javnost može izravno unijeti komentare na tekst za vrijeme trajanja savjetovanja. Obveza je izraditi izvješće o savjetovanju i objaviti unutar mjesec dana na istom portalu. U postupcima PUO i SPUO javnost može za vrijeme trajanja savjetovanja dati komentare pisanim putem i usmeno na javnoj raspravi. Informacije o ovim postupcima objavljuju se na internetskim stranicama nadležnog tijela, u tiskovinama i na radio emisijama. Komentar Zelenog foruma: Veliki dio javnosti nema pristup internetu ni potrebne vještine, pa su u potpunosti isključeni iz tih postupaka. a tijela javne uprave ne poduzimaju ništa više od zakonom propisanih obaveza da im sudjelovanje omogući stavljanjem obavijesti o postupku i studija utjecaja na okoliš na raspolaganje na javnim mjestima, praksa koja postoji u mnogim zemljama EU.</p>	članak 6.	DA	
	<p>(f) u pogledu stavka 6, mjere poduzete kako bi se osiguralo da: (i) Nadležna tijela daju zainteresiranoj javnosti sve informacije važne za odlučivanje navedeno u članku 6 koje su na raspolaganju za vrijeme postupka sudjelovanja javnosti; Odgovor MZOIE u Izvještaju:</p>	članak 6.	DA	

	<p>Primjenjuje se čl. 163. ZOZO-a kojim se uređuje obavještanje javnosti i zainteresirane javnosti o pravu i načinu sudjelovanja u postupcima te rokovi koji se pritom primjenjuju, kao i članci 5., 7., 9., 10. i 11. UISJ. Komentar Zelenog foruma: Državna i tijela regionalne uprave nadležna za provedu postupaka PUO i SPUO na (teško dostupnim) internetskim stranicama objavljuju samo informacije o postupku, sažetke i cjelovite tekstove studija te rješenja. Ostali dokumenti, poput mišljenja tijela koja se konzultiraju prema posebnim propisima, tijekom postupka se ne objavljuju a važna su za odlučivanje i uključivanje javnosti. Ne objavljuju se ni tekstovi izmijenjenih studija utjecaja na okoliš, nakon što se donese odluka da studiju koja je na javnom uvidu i raspravi treba u nekim dijelovima mijenjati. Osim toga, nemaju svi predstavnici javnosti pristup internetu, a njima se dokumenti važni za odlučivanje ne stavljaju na raspolaganje na javno dostupnim mjestima kao što su javne čitaonice, obavijesti na javnim mjestima itd., što je uobičajena praksa u zemljama razvijenije demokracije. Starija populacija tako je gotovo u potpunosti lišena mogućnosti sudjelovanja u tim postupcima, što je protuzakonito.</p>			
	<p>(e) u pogledu stavka 5, mjere poduzete u cilju poticanja mogućih podnositelja zahtjeva na određivanje zainteresirane javnosti, na otpočinjanje razgovora i na pružanje informacija koje se odnose na ciljeve njihovog zahtjeva prije nego zatraže dopuštenje; Odgovor MZOIE u Izvještaju: Ne postoje mjere poticanja, međutim tijela u praksi obavještavaju javnost i to najčešće putem svojih internetskih stranica, tiskovina, radio postaja i na druge razne načine najavljujući projekte i zahvate o kojima se raspravlja odnosno namjeravaju donositi njihove odluke. Komentar Zelenog foruma: Nikakve mjere poticanja ne postoje, pa se tako nikada ni ne određuje moguća zainteresirana javnost, gotovo nikad investitori ne poduzimaju ništa više od zakonom propisanih obaveza informiranja javnosti te ne koriste niti jednu od mogućnosti dodatnog informiranja i uključivanja javnosti koju nudi bogata svjetska praksa.</p>	članak 6.	DA	
	<p>(c) Mjere poduzete kako bi se osiguralo da se vremenski rokovi za postupak sudjelovanja javnosti drže uvjeta iz stavka 3; Odgovor MZOIE u Izvještaju: "ZOZO propisuje da je minimalni rok 30 dana</p>	članak 6.	DA	

	<p>za sudjelovanje javnosti u postupku izrade zakona i provedbenih propisa te ostalih opće primjenjivih pravno obvezujućih pravila koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš, kao i izradu njihovih izmjena i dopuna. To pravilo se ponavlja u relevantnim zakonskim i pod zakonskim propisima. Ovi rokovi su usklađeni i sa Zakonom o procjeni učinaka propisa (NN 90/11) i Uredbom o provedbi postupka procjene učinaka propisa (NN 66/12) koji propisuju da je minimalni rok 30 dana. Pored toga MZOE za svaki pojedinačni zahvat donosi odluku o trajanju javne rasprave uzimajući u obzir složenost i obuhvat zahvata. Komentari Zelenog foruma : Tvrdnja da MZOE "za svaki pojedinačni zahvat donosi odluku o trajanju javne rasprave uzimajući u obzir složenost i obuhvat zahvata" nije istinita. Javne rasprave u pravilu ne traju nikada duže od minimalnih zakonom propisanih 30 dana, čak i kada se radi o vrlo složenim zahvatima i opsežnim studijama utjecaja na okoliš. Javne rasprave u postupcima donošenja strategija, zakona, planova i planovima vrlo često traju i kraće.</p>			
	<p>(b) Mjere poduzete kako bi se osiguralo da zainteresirana javnost bude obaviještena rano tijekom postupka odlučivanja o okolišu Komentari Zelenog foruma Prenosimo dio Izvješća Povjerenika za informiranje: Osobito su uočeni propusti u donošenju plana savjetovanja s javnošću, poštivanje rokova provedbe savjetovanja, kao i pravovremenog izvještavanja javnosti o provedenom savjetovanju objavom izvješća. Izostanak provedbe savjetovanja u nekim se slučajevima može pripisati usvajanju propisa po hitnom postupku.</p>	<p>članak 6.</p>	<p>DA</p>	
	<p>Komentari Zelenog foruma na članak 6.: "Navedite zakonske, regulatorne i ostale mjere kojima se provode odredbe o sudjelovanju javnosti u odlučivanju u određenim djelatnostima iz članka 6." Hrvatska svoju Uredbu o PUO nije uskladila s izmjenama EU Direktive o PUO iz 2011. i 2014. Udruge upozoravaju na sustavno izbjegavanje postupka PUO cjepkanjem jednog velikog zahvata ,za koji bi bilo potrebno provesti PUO, na niz manjih za koje onda MZOIE donosi rješenje da PUO za pojedinačne zahvate nije potrebno provesti. Navodimo kao primjer jedno od područja gdje nositelji zahvata – jedinice lokalne samouprave ili drugi subjekti u njihovom</p>	<p>članak 6.</p>	<p>DA</p>	<p>U tijeku su izmjene Uredbe o PUO i Uredbe o SPUO.</p>

vlasništvu učestalo pribjegavaju takvoj praksi - nasipavanje i gradnja na pomorskom dobru. Dajemo primjer cjepkanja jednog većeg infrastrukturnog projekta rekonstrukcije prometnice i obale pulske rive od Rječnog gata do Velog Vrha na više manjih kako bi se izbjegao postupak procjene utjecaja na okoliš. 2016 Rekonstrukcija i dogradnja nove obale od servisnog platoa do Mandrača u luci otvorenoj za javni promet Pula http://www.mzoip.hr/doc/07092016_-_informacija_o_zah_tjevu_za_ocjenu_o_potrebi_procjene_utjecaja_zahvata_na_okolis.pdf Zahvat (ukratko): proširenje obale u širini 30 m izvedbom nasipa u moru u dužini od 622 m Nositelj zahvata: Lučka uprava Pula MZOIP još nije izdao rješenje 2015 Rekonstrukcija luke otvorene za javni promet Pula - komunalni vezovi Mandrač - Tivoli http://www.mzoip.hr/doc/09122015_-_informacija_o_zah_tjevu_za_ocjenu_o_potrebi_procjene_utjecaja_zahvata_na_okolis_1.pdf http://www.mzoip.hr/doc/15022016_-_rjesenje_ministarstva_od_11_veljace_2016_godine.pdf (ne treba raditi PUO, niti glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu) Zahvat:8 plutajućih gatova, 195 vezova, uređenje dijela obale izvedbom obalnog zida i nasipavanje nastavno na uređenu obalu Nositelj zahvata: Lučka uprava Pula Izgradnja obalnog zida i uređenje pulske rive http://www.mzoip.hr/doc/23092015_-_informacija_o_zah_tjevu_za_ocjenu_o_potrebi_procjene_utjecaja_zahvata_na_okolis_1.pdf http://www.mzoip.hr/doc/24112015_-_rjesenje_ministarstva_od_20_studenog_2015_godine_1.pdf (ne treba raditi PUO, niti glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu) Zahvat: premještanja obalnog zida i uređenja pulske rive - novi zid od armiranog betona, 16 metara od postojeće obale, a prostor između starog i novog zida se nasipava , u dužini obalnog pojasa od 1000 m (od ulazne zgrade na otok Uljanik do uključivo i Rječnog gata) Nositelj: Grad Pula * U kontekstu pitanja što s viškom kamenja s gradilišta OB Pula bili smo saznali za ovaj postupak i objavili malu informaciju o njemu na našem webu Dogradnja obalnog zida i nasipavanje u luci otvorenoj za javni promet Pula http://www.mzoip.hr/doc/10022015_-_informacija_o_zah_tjevu_za_ocjenu_o_potrebi_procjene_utjecaja_na_okolis.pdf http://www.mzoip.hr/doc/31032015_-_

	<p>_rjesenje_ministarstva_od_30_ozujka_2015_godine.pdf (ne treba raditi PUO, niti glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu) Zahvat: izgradnja zida 130 m, nasipavanje morske obale i produbljivanju morskog dna Nositelj zahvata: Lučka uprava Pula Sličan postupak odnosno izbjegavanje postupka PUO pokušali su i u slučaju nasipavanja pomorskog dobra u Gradu Vodnjanu.</p>			
	<p>Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 7. Komentar Zelenog foruma: Tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave često izbjegavaju izradu SPUO za planove, programe i strategije i njihove izmjene. Stoga su pravni stručnjaci sa zagrebačkog Pravnog fakulteta tijekom javne rasprave o izmjenama ZOZO 2015.g. upozoravali na njegove manjkavosti kada je u pitanju propisivanje obaveze izrade SPUO za prostorne planove. Htjelo se ukazati na praktični problem ciljanih izmjena i dopuna prostornih planova koje svaka za sebe možda ne predstavljaju značajne izmjene i dopune, ali kada bi se sagledale kumulativno mogu imati značajne učinke na okoliš. MZOE nije usvojio prijedlog izmjene ZOZO, pa se tako u praksi nastavlja s izbjegavanjem izrade SPUO za višestruke istodobne izmjene prostornih planova. Pravni stručnjaci za zagrebačkog Pravnog fakulteta predlažu da se u članak 63. unese novi stavak (stavak 4. umjesto dosadašnjeg stavka 4. koji se briše), a koji bi glasio: „Ako su uzastopno pokrenuti postupci dviju ili više izmjena i dopuna iste strategije, plana ili programa, a nisu još dovršeni, provest će se jedinstveni postupak strateške procjene sukladno odredbama ovog članka ili postupak u kojem se odlučuje o potrebi provedbe strateške procjene sukladno članku 64. ovog Zakona, ako bi se time omogućila učinkovitija provedba postupka strateške procjene odnosno ocjene o potrebi strateške procjene.“ Ovakva odredba je podložna tumačenju (što to znači „učinkovitija provedba“), stoga je moguće predložiti i konkretnije rješenje za njezinu formulaciju. Naš alternativni prijedlog za novi stavak bi bio sljedeći: „Ako su uzastopno pokrenuti postupci dviju ili više izmjena i dopuna iste strategije, plana ili programa, a nisu još dovršeni, provest će se jedinstveni postupak strateške procjene sukladno odredbama ovog članka ili postupak u kojem se odlučuje o potrebi provedbe strateške procjene sukladno članku 64. ovog Zakona, ako još nije donesena odluka o odabiru ovlaštenika koji će izraditi</p>	<p>članak 7.</p>	<p>DA</p>	

	stratešku studiju odnosno ako još nije donesena odluka da nije potrebno provesti stratešku procjenu.“			
	<p>Navedite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o pristupu pravosuđu u skladu s člankom 9., npr. postoje li statistike o okolišnom pravu i postoje li mehanizmi pomoći za uklanjanje ili smanjenje financijskih i ostalih prepreka pristupu pravosuđu? Odgovor MZOIE u Izvještaju : Pomoć OCD - Zeleni telefon uspostavljen je 1992. g., kao prvi servis koji stoji u službi građanima za informacije i probleme vezane za okoliš, prirodu i njihovu zaštitu (http://www.zeleni-telefon.org/). Uspostavljen je u okolišnoj udruzi Zelena akcija, a u skoro su se priključili i drugi OCD-i te je nastala Mreža zelenih telefona Hrvatske. Aktivisti i volonteri zajedno s građanima pristupaju rješavanju problema, u suradnji s nadležnim institucijama te nadziru njihovo rješavanje. Do sada je na Mrežu prijavljeno oko 8.000 slučajeva, a istraživanje je pokazalo da je 49 % slučajeva uspješno riješeno. U razdoblju od 2014. g. do sada, zaprimljeno je oko 6.964 prijava građana. Detaljnija analiza vrsta poziva dostupna je za 2015. g., a koja je provedena u sklopu projekta IPA 2011 “Partnerstvo za okoliš” financiranog od strane Europske unije i sufinanciranog od Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske (2015. – 2017.). Komentar Zelenof foruma: Odgovor MZOE držimo potpuno irelevantnim u odnosu na pitanje. Statistike o okolišnom pravu i mehanizmi pomoći za uklanjanje ili smanjenje financijskih i ostalih prepreka pristupu pravosuđu ne postoje.</p>	članak 9.	DA	
	<p>Opišite sve prepreke na koje ste naišli tijekom provedbe bilo kojeg od stavaka članka 9. Komentar Zelenog foruma: Članak 19. stavak 2. Zakona o zaštiti okoliša, kojim se utvrđuje načelo prava na pristup pravosuđu (uvjet trajnog narušenja prava), što tu odredbu čini protivnom Direktivi 2003/35, Aarhuškoj konvenciji te Ustavu. Zakon o zaštiti okoliša u tom je dijelu potrebno uskladiti s Direktivom 2003/35 o osiguravanju sudjelovanja javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš i o izmjeni direktiva 85/337 i 96/61 s obzirom na sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu. Na to su upozoravali pravni stručnjaci s Katedre za upravno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu tijekom javne rasprave o izmjenama Zakona o zaštiti okoliša 2015. Godine, međutim</p>	članak 9.	DA	

Ministarstvo zaštite okoliša nije uvažilo njihove primjedbe. Članak 19. stavak 2. Zakona o zaštiti okoliša propisuje: „U svrhu zaštite prava na zdrav život i održiv okoliš te u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja, osoba koja učini vjerojatnim svoj pravni interes i osoba koja zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i/ili utjecaja zahvata može, u skladu sa zakonom, dokazati da joj je trajno narušeno pravo (istaknuli autori ovog mišljenja), ima pravo osporavati postupovnu i materijalnu zakonitost odluka, čina i propusta tijela javne vlasti putem nadležnog tijela i/ili nadležnog suda, u skladu sa zakonom.” Ovom odredbom, kao jedno od načela zaštite okoliša, utvrđeno je načelo prava na pristup pravosuđu. To načelo sadrži uvjet “trajnog narušenja prava” koje nije u skladu s Konvencijom o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (NN – MU br. 1/7; dalje: Aarhuška konvencija) ni Direktivom 2003/35. Ne postoji niti jedan drugi primjer u hrvatskom zakonodavstvu da je trajna povreda prava uvjet za dopuštenost podnošenja tužbe u upravnom sporu. Dovoljno je da tužitelj smatra da mu je pravo povrijeđeno. Povreda ne mora biti trajna. Osim što je ovaj uvjet “trajnog narušenja prava” protivan članku 9. stavku 2. Aarhuške konvencije, on je protivan i Ustavu jer nerazmjerno ograničava pravo na pristup sudu te sudsku kontrolu pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti (članak 29. stavak 1. te članak 19. stavak 2. Ustava RH). Ova odredba vjerojatno je nastala kao posljedica pogrešnog prijevoda čl. 10.a Direktive 2003/35 na hrvatski jezik.[3] Svejedno, to nikako ne ispričava pogrešni prijenos Aarhuške konvencije i Direktive 2003/35 koji je zakonodavac počinio u tekstu Zakona o zaštiti okoliša iz 2007. (v. članak 18. stavak 2.[4] te članak 144. stavak 1.[5] Zakona iz 2007.). Tu je grešku zakonodavac u novom Zakonu o zaštiti okoliša iz 2013. samo djelomično ispravio na način da je izbacio riječ „trajno“ iz članka 166. stavka 1. (koji je u svemu ostalome identičan članku 144. stavku 1. Zakona iz 2007.). Međutim, uvjet trajnog narušenja prava zadržan je u odredbi članka 19. stavak 2. Zakona o zaštiti okoliša, kojom se utvrđuje načelo prava na pristup pravosuđu, što tu odredbu čini protivnom Direktivi 2003/35, Aarhuškoj konvenciji te Ustavu. Ispravan prijevod Direktive 2003/35 je u međuvremenu objavljen u

Službenom listu Europske unije (v. Posebno izdanje na hrvatskom jeziku: Poglavlje 15, Svezak 026, str. 48 – 55). Zakonodavac bi trebao uzeti u obzir prijevod čl. 10.a Direktive 2003/35[6] te ispraviti odredbu Zakona o zaštiti okoliša koja je vjerojatno nastala kao rezultat pogrešnog prijevoda. Također, načelo prava na pristup pravosuđu bi trebalo uskladiti sa Zakonom o upravnim sporovima (NN br. 20/10, 143/12 i 152/14, dalje i: ZUS) kako bi se očuvala konzistentnost hrvatskog pravnog sustava. Budući da upravno postupovno pravo Republike Hrvatske propisuje da pravo podnošenja tužbe ima svatko tko smatra da mu je povrijeđeno pravo ili pravni interes,[7] takva odredba trebala bi biti sadržana i u načelu prava na pristup pravosuđu U tom smislu članak 19. stavak 2. Zakona o zaštiti okoliša (usklađen s Direktivom 2003/35 te Zakonom o upravnim sporovima) bi trebao glasiti ovako: „U svrhu zaštite prava na zdrav život i održiv okoliš te u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja, osoba koja učini vjerojatnim svoj pravni interes ili koja zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i/ili utjecaja zahvata smatra da joj je povrijeđeno pravo ili pravni interes, ima pravo osporavati postupovnu i materijalnu zakonitost odluka, radnji i propusta tijela javne vlasti putem nadležnog tijela i/ili nadležnog suda, u skladu sa zakonom.” Pravo na pristup pravosuđu ograničeno privatnim osobama: Članak 167. stavak 1. Zakona o zaštiti okoliša glasi: „(1) Da ima vjerojatan pravni interes u postupcima uređenim ovim Zakonom u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti smatrat će se svaka fizička i pravna osoba koja zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i utjecaja zahvata može, u skladu sa zakonom, dokazati da joj je narušeno pravo.“ Odredba Zakona o zaštiti okoliša koja pravo na podnošenje tužbe uvjetuje prethodnim sudjelovanjem u postupku nesukladna je s Direktivom o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš. Stoga je potrebnomijenjati stavak 1. članka 168. Zakona o zaštiti okoliša na način da se obriše i za druge osobe uvjet da su u svojstvu zainteresirane javnosti morale sudjelovati u postupcima uređenim ovim Zakonom. Takav uvjet nije u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima. Za podnošenje tužbe dovoljno je da tužitelj smatra da su mu pojedinačnim aktom povrijeđena prava ili pravni interesi. Zakon ne postavlja nikakav

dodatan uvjet da je tužitelj prethodno morao sudjelovati u upravnom postupku, osim da se koristio žalbom u upravnom postupku ako je žalba bila dopuštena. Zar nije apsurdno da su uvjeti za podnošenje tužbe u pitanjima okoliša stroži nego što je to inače slučaj za ostale upravne sporove? To je protivno i pravu Europske unije. Iako pravo Unije ne sadrži norme koje uređuju postupak pred nacionalnim sudovima Sud Europske unije (tada: EZ) u predmetu 33/76 Rewe-Zentralfinanz naveo je da je primjena nacionalnih procesnih pravila ograničena zahtjevima prava Unije koje je Sud formulirao kao načelo ekvivalentnosti (principle of equivalence) i načelo djelotvornosti (principle of effectiveness). Načelo ekvivalentnosti zahtijeva da nacionalna pravila, koja se pred sudom primjenjuju u zaštiti subjektivnih prava utemeljenih u pravu Unije, nisu manje povoljna od onih koja se primjenjuju u sudskim postupcima u sličnim sporovima koji se temelje isključivo na nacionalnom pravu. Iz tog razloga smatramo pogrešnim da se u Zakonu o zaštiti okoliša u svrhu provedbe Direktive 2003/35 propisuju stroža pravila za podnošenje tužbi, nego što bi to bilo inače da te odredbe članka 168. stavka 1. uopće nema odnosno da se sporovi u pitanjima okoliša pokreću samo temeljem Zakona o upravnim sporovima. Besplatna pravna pomoć uskraćena je organizacijama civilnoga društva U Hrvatskoj besplatnu pravnu pomoć mogu dobiti isključivo fizičke osobe. Pristup besplatnoj pravnoj pomoći uskraćen je udrugama, što nije u skladu s Aarhuškom konvencijom (čl. 9. st. 4. te čl. 9. st. 5. koji zahtijevaju osiguranje pravičnih i pravednih pravnih sredstava te dužnost razmatranja mogućnosti uspostavljanja odgovarajućih pomoćnih mehanizama za uklanjanje ili smanjivanje novčanih prepreka pristupu pravosuđu). Prema hrvatskom Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći, pravne osobe ne mogu biti korisnici besplatne pravne pomoći. Udruge koje se bave zaštitom okoliša trebale bi moći ravnopravno sudjelovati u sudskim i drugim postupcima. Zakonodavac bi morao uspostaviti pravedne kriterije prema kojima bi i pravne osobe, a osobito neprofitne organizacije, mogle postati korisnici besplatne pravne pomoći. Iz sudske prakse organizacija civilnog društva: Neusklađenost članka 168. ZOZO s Aarhuškom konvencijom Premda smo Ministarstvo zaštite okoliša više puta upozoravali na neusklađenost članka 168. Zakona o zaštiti okoliša s

Aarhuškom konvencijom (taj članak određuje da samo osobe koje su u svojstvu zainteresirane javnosti sudjelovale u postupcima uređenim Zakonom imaju pravo osporavati, žalbom ministarstvu ili pred sudom, neki upravni akt tijela javne vlasti), u sudskim sporovima koje pokreću organizacije civilnog društva, Ministarstvo zaštite okoliša uporno pokušava udrugama osporiti pravo na pristup pravosuđu pozivajući se upravo na taj članak. Upravni sud u Rijeci tako je u slučaju tužbe udruge Zelena Istra protiv rješenja MZOIP za kamenolom Marčana presudio: "Europski sud je...u svezi sudjelovanja javnosti zauzeo stav da sudjelovanje javnosti u postupku donošenja odluke o okolišu nije preduvjet za priznanje prava zainteresirane javnosti na sudjelovanje u preispitivanju te odluke." Sporost pravosuđa Zakon o zaštiti okoliša u članku 172. propisuje da su sudski postupci po svakoj tužbi iz područja zaštite okoliša hitni - što se u praksi ne provodi. Primjer su sudski sporovi Zelene Istre protiv rješenja MZOIP o prihvatljivosti kamenoloma Marčana - u trajanju od 2 godine i Marčana 1 u trajanju od 3 godine i 9 mjeseci). Tužba Eko Pana protiv Rješenja MZOIP-a o prihvatljivosti zahvata "Retencija Drežničko polje" za ekološku mrežu. Tužba je podnesena 11.12.2014. Upravnom sudu u Rijeci. Još nije zakazano ročište (2 godine a da se ni prvo ročište nije zakazalo). Tužba Eko Pana protiv Rješenja MZOIP-a kojim se Tužba Eko Pana protiv Rješenja MZOIP-a o prihvatljivosti zahvata "Retencija Drežničko polje" za ekološku mrežu. Tužba je podnesena 11.12.2014. Upravnom sudu u Rijeci. Još nije zakazano ročište (2 godine a da se ni prvo ročište nije zakazalo). Tužba Eko Pana protiv Rješenja MZOIP-a kojim se odbija žalba Eko Pana na Rješenje Karlovačke županije o prihvatljivosti zahvata "MHE Primišlje" za ekološku mrežu. Tužba je podnesena 29.6.2015. Upravnom sudu u Rijeci. Još nije zakazano ročište (godina i pol dana bez prvog ročišta). Tužba Eko Pana protiv Rješenja MZOIP-a o prihvatljivosti zahvata "MHE Brodarci" za ekološku mrežu. Tužba podnesena 11.12.2013. Upravnom sudu u Rijeci . Presuda kojom se odbija tužba Eko Pana donesena je 2.11.2015. (presuda u roku od 2 godine). Tužba Eko Pana protiv Rješenja MZIP-a o prihvatljivosti zahvata "MHE Brodarci" za okoliš. Tužba podnesena 31.12.2013. Upravnom sudu u Rijeci. Presuda kojom se odbija tužba Eko Pana donesena je 21.3.2016. (2 godine i 3 mjeseca

potrebno za presudu). Odredba o odgovornom učinku tužbi ne primjenjuje se Statistika Upravnog suda u Rijeci: u razdoblju od 1. 1. 2013. do 30. 6. 2014. zaprimljen samo 51 zahtjev za odgovornim učinkom tužbi (na primljenih preko 3500 tužbi) i 13 zahtjeva za izdavanje privremenih mjera koji su svi odbijeni. Slična je situacija i na drugim Upravnim sudovima u Hrvatskoj (dr. sc. Frane Staničić: "Učinak vođenja upravnog spora na izvršnost upravnih odluka: privremene mjere i odgovorni učinak tužbe") MZOIP je a tu primjedbu udrugama tijekom javne rasprave o izmjenama ZOZO-a 2015. odgovorio: «Tvrđnja da se u sudskoj praksi ne primjenjuje odgovora izvršenja je netočna». Nemogućnost osporavanja usklađenosti zahvata s prostorno-planskom dokumentacijom u upravnom postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš Praksa je hrvatskih upravnih sudova da u sporovima u kojima se preispituje zakonitost rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš, sukladno Zakonu o zaštiti okoliša, usklađenost zahvata s prostorno-planskom dokumentacijom smatraju činjenicom koja se dokazuje odgovarajućom potvrdom u upravnom postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš, ali čiju zakonitost nije dopušteno osporavati u tužbi protiv glavne stvari (rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš). Shvaćanje je suda izraženo u najmanje dvije presude (2 UsI-1472/12-59 i UsI-970/13-32) da je pitanje usklađenosti zahvata s prostorno-planskom dokumentacijom meritorno pitanje upravnog postupka izdavanja lokacijske dozvole. Problem je, s aspekta Arhuške Konvencije, što je Zakonom o prostornom uređenju krug stranaka u postupku izdavanja lokacijske dozvole usko određen te se odnosi samo na podnositelja zahvata i vlasnike te imatelje prava na predmetnoj i susjednoj nekretnini. Ovo za posljedicu ima nemogućnost udruga za zaštitu okoliša da sudjeluju u postupku izdavanja lokacijske dozvole. Uzeto zajedno s nemogućnošću osporavanja usklađenosti zahvata s prostorno-planskom dokumentacijom u upravnom postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš jedan od bitnih elemenata kontrole negativnih utjecaja na okoliš ostaje izvan dosega javnosti i zainteresirane javnosti.